

M.I.T. Slev

***Nelumbo* en *Nymphaea* in Roemenië**

In een Roemeens Kurort werd *Nelumbo nucifera* gevonden. Roemenen hebben het over 'nufar'. We zagen op de dia's een grote vijver met forse planten, bladeren die 80 tot 100 centimeter boven het water uitsteken, veel bloemen en ook veel zaaddozen. De milieuomstandigheden waren vrij bizar: water verwarmd door vulkanische werking, temperaturen plaatselijk tot wel 80°C.

Op een andere plaats, in het natuurreservaat Ecomuzeu, bij de Pârâul Pețea ('Petja rivier') werden bijzondere lotusplanten gevonden. De biotoop is in de ijstijd ontstaan, er is vulkanische modder, het water is zwavelrijk en als je wat modder opwarrelt stinkt het enorm. Het water heeft een temperatuur van 30°C. We zagen een groot wateroppervlak vol lotussen. Het gaat om een speciale soort: *Nymphaea lotus* var. 'Termalis'. Een enkele plant kan wel een oppervlak van tien vierkante meter innemen. Op het moment dat de foto's gemaakt werden waren geen bloemen te zien. De foto op het toegangsbord laat een witte bloem met een geel hart zien. De planten bloeien alleen 's nachts en geven daarbij naar zeggen een zware aromatische geur af. Het reservaat heeft ook nog een bijzondere vis en slak als bezienswaardigheden, relictten uit een zeer oude tijd. Helaas had het reservaat last van vervuiling met invasieve planten, door boosaardige elementen met opzet uitgezet.

Vermeerderen uit zaad

In oude WAP-kranten komen vanzelfsprekend nogal wat artikelen voor over het kweken van aquariumplanten. Twee daarvan zijn in de vorige WAP-krant afgedrukt: bijdragen van Co van der Velden en Aad Bouman. Het valt op dat de meeste oude artikelen gaan over vermeerderen via zaad. Misschien omdat je dan in één moeite de mooie bloemen kunt beschrijven. We besteden er in deze korte samenvatting aandacht aan.

Hoe krijg je aquariumplanten in bloei?

Joost Vlasblom had bij eerdere bijeenkomsten al vaak series dia's laten zien met bloemen van aquariumplanten. In WAP-krant 45 (1983) verscheen een overzichtje. *Limnophila*: bloemen aan stengels die boven water uitgroeien. *Bacopa*: idem, maar in een moerasbakje gaat het makkelijker. *Micranthemum* en *Glossostigma* zijn zo klein dat ze voor bloei in een bakje met vochtige aarde gezet moeten worden. *Eichhornia* groeit weer boven water uit (lepelen van de bladeren en bloemvorming). *Heteranthera zosterifolia*: stengels aan het oppervlak laten drijven, of, liever, in een moerasbakje zetten. *Vallisneria* is tweehuizig en hij heeft nog nooit mannelijke en vrouwelijke planten samen, tegelijkertijd, zien bloeien. Bij *Nymphaea lotus* duurt de bloei maar kort, meestal 's nachts. De bestuiving van *Barclaya longifolia*, boven en onder water, is nog steeds een raadsel. *Utricularia* brengt zijn bloempjes op steeltjes boven water. Voor *Ludwigia* is voor bloei een kweek in moerascultuur aangewezen. Hetzelfde geldt voor *Hygrophila* soorten, die soms in droogcultuur heel groot worden.

Over de bestuiving bij waterplanten

Prof. De Wit hield er tijdens een symposium in Diergaarde Blijdorp een voordracht over. Het verslag staat in WAP-krant 29 (1979)

Bij waterlelies zijn insecten nodig voor de bestuiving. Uit dezelfde familie komt echter *Barclaya lon-gifolia*, die een vreemde bloem maakt, met een soort schoorsteentje. Insecten kunnen er echter niet in. De plant doet zijn best de bloem boven water te krijgen, maar als dat niet lukt, treedt toch ook zaadvorming op. Rara, waarom is dit allemaal? De professor weet het niet. Ook nauw verwant is *Cabomba*. Hierbij zijn de bloemen van drijflichaampjes voorzien en er zijn nectarklieren op de kroonbladeren, om insecten aan te trekken.

Bij cryptocorynen is het ingewikkelde systeem ont-wikkeld om insecten in de spatha te vangen, een tijdlang gevangen te houden (klep dicht) en daarna weer vrij te laten. Door tijdverschil in rijpen van vruchtbeginsels en stuifmeel is alleen kruisbestuiving mogelijk.

Stuifmeelkorrels zijn over het algemeen niet tegen water bestand. Bij Sterrenkroos komt de stuifmeel-draad boven water maar het vruchtbeginsel zit onder water. Hoe gaat dat? De professor weet het niet. Bij Hoornblad is de zaak eenvoudiger: dat heeft stuifmeel dat wél bestand is tegen water, zodat bestuiving onder water kan plaatsvinden. Over de waterbestendigheid van stuifmeel heeft hij nog een ongerijmdheid: bij een landboterbloem is het watervast, bij een waterboterbloem niet! Die moet zijn bloemen boven water steken!

Het stuifmeel van *Ottelia* is niet watervast. De bloem drijft op het water, maar duikt onder waarbij de bloem zich sluit. Er ontstaat een blaasbalgwerking die droog stuifmeel op de stempels brengt. Ook het stuifmeel van *Elodea* en *Vallisneria* is niet watervast. De mannelijke bloemen drijven op het water terwijl de vrouwelijke bloemen aan het oppervlak komen. Zo kan de bevruchting droog plaatsvinden.

Hoe win je zaad?

Dorus de Bresser schrijft daarover in WAP-krant 60 (1987). Je zult het zelf moeten doen, want zaad van water- of moerasplanten kun je nergens kopen.

Nu zijn er veel waterplanten die vrijwel alleen (en gemakkelijk) gestekt kunnen worden. Er zijn ook soorten waarvan we alleen vrouwelijke of mannelijke planten hebben; die kun je dus niet bestuiven. Een plant als *Myriophyllum simulans* is echter eenhuizig, maar het is hem niet gelukt bestuiving tot stand te brengen. Bij Acanthaceae (*Thunbergia*, *Hygrophila*, *Hemigraphis*, *Fittonia*; niet allemaal aquariumplanten) kan kruisbestuiving toegepast worden. Doe dat met een lang, zeer dun penseel, omdat de stamper diep in de samengegroeide kelkbladeren verborgen zit. Heel vlot gat het zaad winnen bij *Lobelia*, *Ammannia*, *Ludwigia*, *Alternanthera*, *Samolus*. Maar dan wel in droogcultuur, want het zijn moerasplanten die alleen boven water bloeien, maar zich wonderwel handhaven onder water.

Houd aquariumplanten in de huiskamer!

De allereenvoudigste kweekmethode: houd aquariumplanten als huiskamerplanten. Zodra ze bloeien kun je het zaad winnen. **Co van der Velden** meldt in WAP-krant 127 (2002) dat hem dat eenvoudig - in de vensterbank - lukte met *Alternanthera reineckii* ('rosaefolia'), *Ludwigia palustris* en *Lobelia cardinalis*.

Rob Slinger kweekte twee plantensoorten in de vensterbank (WAP-krant 142, 2005): *Alternanthera reineckii* en *Rotala rotundifolia*. De kweek is eenvoudig: wat stekjes van 5 cm lang poten in een potje met een mengsel van half potgrond en half zand, goed vochtig maken, in het begin een plastic zakje eromheen. Vochtig houden, wat afschermen voor teveel zonlicht. Langzaam droger laten worden en dan het plastic zakje verwijderen. De aquariumplant is een huiskamerplant geworden. De blaadjes zijn wat wasachtig' en veel ronder dan eerst. Als alles goed gaat zullen de planten gaan bloeien.

In beide gevallen wordt gewaarschuwd voor het kleurverschil: groen boven water en rood of oranje onder water. Bij *Rotala rotundifolia* wijkt bovendien de bladvorm af: alleen boven water zo rond als de naam aangeeft.

Hoe lang blijft zaad kiemkrachtig?

Joost Vlasblom schrijft erover in WAP-krant 17 (1976). In de rustfase is het watergehalte van zaad sterk verlaagd, van normaal 80% naar wel 12%. De ademhaling is gering en de groei staat geheel stil, maar het kiemvermogen wordt niet aangetast. De rusttijd mag gerust jaren duren, bij zaden van de Indische lotus wel 250 jaar. (Sommige water- en moerasplanten vormen een uitzondering: zaad van *Barclaya*, *Ottelia* en *Aponogeton* moeten in water worden bewaard.)

Vaak is een rusttijd noodzakelijk om zaad te laten ontkiemen. We spreken dan over rijping en narij-ping. Bij sommige soorten is ook een periode met lage temperatuur nodig. Het geheim zit in stoffen die de ontkieming remmen en tijdens de rijping moeten worden afgebroken.

Bij de kieming speelt licht een rol, maar pas als het zaad weer water heeft opgenomen. Er zijn lichtkiemers en donkerkiemers. Bij de eerste soort is een korte flits – van vooral rood en groen licht - soms al voldoende, bij de donkerkiemers is vooral blauw licht een remmer.

Bij zaden die in de aarde liggen gaat de wateropname vaak samen met het uitvloeien van de remmen-de stoffen. Het zaad komt daarna in een actieve toestand: het jonge kiemplantje begint te groeien. Daarbij is vrije toegang van zuurstof belangrijk.

Ook **Piet van der Vlugt** behandelt dit onderwerp, in WAP-krant 78 (1991) en enkele anderen melden dan ook hun ervaringen.

Zaden van *Cryptocoryne* moeten direct uitgezaaid worden, omdat ze niet tegen droogte kunnen. Zaden van *Echinodorus* kunnen daarentegen heel goed tegen droogte, jarenlang. Dertig jaar oude zaden uit een herbarium bleken soms nog kiemkrachtig. Je moet bij oud, droog zaad wel geduld hebben. Het duurt lang voor de zaadhuid weer zo zacht is geworden dat het kiemplantje het kan doorbreken. Soms forceert men dit door kort te behandelen met verdund zoutzuur (als in een vogelmaag?). Van zaad van *Ottelia* vermoedt hij dat het vrij snel moet worden uitgezaaid. Voor zaden van *Aponogeton* is het verhaal gevarieerd. Bij sommige soorten zijn uitgedroogde zaden nog kiemkrachtig (voorbeeld *Aponogeton strigosus*), bij de meeste soorten echter niet. Er zijn *Aponogetons* uit Zuid Afrika die voorkomen in wateren die volkomen uitdrogen. De knollen overleven dat, maar waarschijnlijk de zaden ook. Wat is anders het nut van bloeien en zaadvorming?

Johan Ansink heeft bij *Aponogeton crispus* speciaal gelet op het vlies om de zaden. Als dat onbeschadigd blijft, kan het zaad het wat langer uithouden. Zodra het vliesje breekt zakt het zaad naar beneden en ontkiemt het binnen 24 uur.

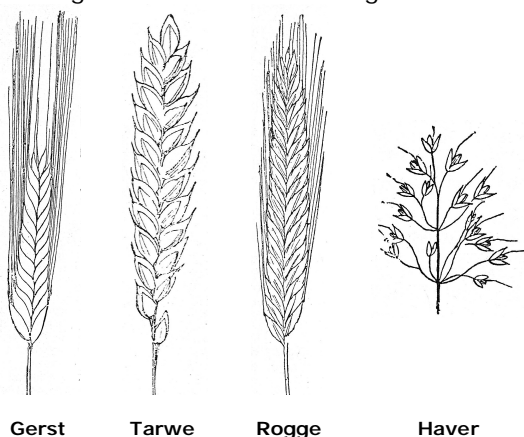
Wim Leenen heeft van Harry van Bruggen vaak zaden gekregen om er een tekening van te maken en daarna uit te zaaien. Ze ontkiemden, maar je lijkt het plantje pas te mogen verplaatsen als het 10 cm groot is. (Dezelfde kwetsbaarheid van de jonge planten wordt gemeld van *Barclaya longifolia*.)

Alg bestrijden met stro

Ine de Bresser was op een avond van Groei & Bloei. Het ging over (tuin)gereedschappen, maar de spreker had ook een pak *gerstestro* bij zich, waarmee hij algen in vijvers verwijdert: "Een pak stro aan een touwtje in de vijver laten zakken, na de zomer er weer voorzichtig uithalen." Bijzonder stro? Misschien. Het stro haalt hij uit Engeland en een pakje, ongeveer zo groot als een half brood, kostte zes euro. De naam van de spreker wist Ine niet meer, ze heeft wel de volgende gegevens: Molendijk 58a, 2931 SE Krimpen aan de Lek, www.detuinheeren.nl. Is dit nieuw? Ik meende dat het onderwerp in de WAP-krant vroeger besproken was. Dat bleek zo te zijn: ongeveer vijftien jaar geleden.

Piet van der Vlugt snijdt het onderwerp het eerst aan, in WAP-krant 81 (mei 1992). Hij heeft er over gelezen in "Water Garden Journal" en het ging over 'the use of barley straw to control algal problems'. Gerstestro dus, dat klopt. Er worden wat slagen om de arm gehouden: het helpt misschien niet altijd, het onderzoek wordt nog voortgezet, hooi of andere soorten stro zijn misschien ook wel goed, maar gerstestro bleek het meest actief. Met vers stro duurt het wel zowat een maand voor er enig effect ontstaat. Het stro moet gaan rotten en dan pas komt blijkbaar een "factor X" vrij dat de algen bestrijdt. Gedurende het seizoen moet wel twee of drie keer het stro ververs worden. Zowel eencellige algen als draadalgen worden aangepakt, misschien zelfs blauwalg. Er zou niet veel meer dan 10-100 gram stro (drooggewicht) nodig zijn per kubieke meter water. Piet vindt het een vreemd verhaal, zonder veel bewijskracht, maar zegt: "Wie wil het een keer proberen en erover vertellen bij de WAP?"

Johan Ansink komt er in WAP-krant 83 (november 1992) op terug. Ook hij heeft artikelen gelezen, maar nu in Nederlandse bladen. Hij citeert uit het "Vakblad voor de Bloemisterij": "Afbraakproducten van tarwestro remmen de algengroei af. Het stro moet ruim voordat algengroei ontstaat worden toegevoegd. Het afbraakproces moet gestart zijn voordat zich algen kunnen ontwikkelen (circa april). Voeg 50 gram stro per kubieke meter toe. Gebruik alleen onbespoten stro, bijvoorbeeld van biologische telt." Johan meent dat waterbloei wordt bestreden, zweefalgen dus. De Engelse en Nederlandse informatie komt redelijk overeen, beiden geven echter niet aan hoe het precies werken zou. Opvallend is het verschil tussen gerstestro en tarwestro, misschien een vertaalfout, misschien omdat gerst in Nederland weinig verbouwd wordt?

Piet Gijssels meldt in september 1994 (WAP-krant 90) eigen ervaringen. Er is een artikel van Vente verschenen in het februari-nummer 1993 van Het Aquarium, maar het duurt tot maart 1993 voordat Piet het zelf kan uitproberen. Niet in de vijver, maar in een aquarium. Hij kon in een bak vrij experimenteren omdat die toch nieuw moest worden ingericht. Een paar handvol gerstestro gaven eerst bruinkleuring, maar dat werd door filterkool weer verwijderd. Samen met de bruine kleurt verdween echter ook de alg! Het stro werd er weer uitgehaald, maar nu bleek de bak enorm te stinken (rotte eieren) en vol blauwe alg te zitten. Piet vond het logisch omdat het stro zo was gaan rotten. Bij een vriend bood een bak vol alg een tweede kans. Hier werd het stro *in het filter* gedaan. Er kwam weer een bruine kleur en die bleef, omdat er stro in het filter zat en geen filterkool. Maar het resultaat was goed: na tien dagen geen alg meer. De bak werd pijnlijk schoon gezogen, het filter weer schoongemaakt. Proef gelukt, maar blijkbaar moet je oppassen voor resten strohalmen die in je aquarium achterblijven. Piet bewerkt daarom liever denimwater vooraf met stro, filtert dat nauwkeurig en voegt dan dit water toe aan het aquarium. Zo geeft het stro blijkbaar de gewenste stoffen af aan het water en ontstaat er geen storende vervuiling van rottende resten stro.

Terug naar de pakjes stro van de spreker uit Krimpen aan de Lek. Ine liet er een zien bij de laatst bijeenkomst: keurig ingepakt in een plastic netje. En lees nog even de eerste alinea: "stro er weer voorzichtig uithalen". Misschien is dit het geheim van de smid: een *beetje* rotting is goed (en nodig) maar *teveel* rotting zou weer een ongunstige organische belasting van het water geven.

Discussie over Naamgeving

De aanleiding van deze discussie was de inbreng van Maria Schiltmans, over nieuwe soorten planten en dieren die in het stroomgebied van de Mekong zijn ontdekt (zie elders in deze krant). De gedachtesprong was deze: dat er nieuwe soorten ontdekt worden is vrij bijzonder, maar dat er nieuwe namen worden ingevoerd is een dagelijkse plaag. Het gesprek is hieronder niet zo precies mogelijk weergegeven, maar de meeste argumenten zijn er wel in verwerkt.

Klassiek determineren

De klassieke werkwijze is op basis van kenmerken die we kunnen zien, proeven, enzovoort. Het zijn argumenten die door een vakman (bioloog, taxonoom) nog vrij eenvoudig aan een hobbyist zijn uit te leggen. Niet dat wij het determineren van jongs af aan kunnen, verre van dat waarschijnlijk. Gelukkig is het niet moeilijk, al wat vereist is, is goed lezen en goed kijken. En natuurlijk geldt: hoe vaker je determineert, hoe bekwaamer je erin wordt. Determineren met behulp van uiterlijke kenmerken maakt ook dat we argumenten kunnen volgen als er door voortschrijdend inzicht een andere soortindeling nodig blijkt en er nieuwe namen gegeven worden.

We worstelen wel met zulke nieuwe namen. Soms zijn het nieuwe namen voor bestaande soorten. Het komt voor dat in het verleden een vergissing is gemaakt bij het geven van een naam. Door nieuw inzicht moeten we dan een nieuwe naam gaan gebruiken. Oké: '*Ambulia*' wordt '*Limnophila*', '*Peplis diandra*' wordt '*Didiplis diandra*'. Het is bij te houden.

Moeilijker wordt het als planten met duidelijk verschillende verschijningsvormen toch ineens dezelfde naam moeten krijgen. Een vermindering van het aantal namen dus. Voorbeelden: *Hygrophila corymbosa*, *Alternanthera reineckii*, *Cryptocoryne wendtii*. Het kan lastige gevolgen hebben. Er blijft de behoefte bestaan om toch aanvullingen als, "salicifolia", "rosaefolia" of "de groene vorm" te gebruiken. Die slippen ook wel door in de teksten in de WAP-krant. Meester Luuc Bauer stuurt dan per e-mail vriendelijk geformuleerde correcties, over het juiste gebruik van var., forma, cursivering en enkele-aanhalingstekens.

In feite ontstaat eenzelfde verwarring als voorkomt bij de naamgeving van hybriden en cultivars. Veel tuinplanten zijn cultivars. In tuinentra en -boeken worden ze heel vaak benoemd alsof het nieuwe soorten zijn. Deze trend is allang overgeslagen naar aquariumplanten. Vooral bij het geslacht *Echinodorus* is het aantal cultivars niet meer te tellen. In Kasselmanns boek *Echinodorus* staan meer cultivars dan echte soorten! Maar we waren in de hobby natuurlijk al aardig op weg met '*Rosanervig*' (*Hygro-philila polysperma*), '*Windelø*' en '*Tropica*' (*Microsorium pteropus*), enzovoort.

Ondertussen komen er ook soorten bij, zeker binnen het gezichtsveld van onze hobby. Nieuwe importen, soorten die we vroeger niet konden houden en nu, met moderne inzichten en techniek (vooral CO₂-dosering), wel een goede plaats in onze aquaria kunnen bieden. Geen probleem, we leren de namen van die nieuwe soorten er graag bij.

Determineren met DNA-onderzoek

Maar nu komt de orkaan van het determineren op grond van genetische informatie. Het vaststellen van soorten en soortgrenzen op basis van de basenvolgorde in het DNA van de plant. We raken het spoor bijster. Conventionele factoren als de vorm van de bladrand, of de steel behaard is of niet, of het zaad gestekeld is of niet, we konden het ons voorstellen. Zelfs papillen met een loep bekijken of stuifmeelkorrels met een (electronen)microscop, we konden het volgen.

We horen nu dat de computer codes als CGTTGACCAGTAAACG moet 'lezen' en met elkaar vergelijken. Het is wennen om in die lettervolgorde de basen in het DNA te herkennen. Hoe een computer de verschillen in kaart brengt is knap, maar tamelijk abstract. We zien artikelen over de indeling van een plantengeslacht. De 'boomstam' heet 'cladogram'. Er staan cijfers bij die de zekerheid over de juiste indeling ondersteunen. Er komen andere taxonomische indelingen uit dan vroeger, indelingen die we niet herkennen of begrijpen, gewend als we zijn om naar morfologische kenmerken te kijken. En het trieste is: dat begrip gaat waarschijnlijk nooit komen. Het is hogere chemie en hogere wiskunde, die je zou moeten bijleren.

Gelukkig blijken verwantschappen die op grond van DNA-onderzoek beschreven zijn, vaak ook te herkennen te zijn aan uiterlijke of bijvoorbeeld chemische kenmerken. Denk aan de verplaatsing van het genus *Lysimachia* (wederik) van de Primulaceae naar de Myrsinaceae. Opvallend kenmerk van Myrsinaceae is de aanwezigheid van rode bultjes op de stengel, steel en kelkbladen. En jawel, ook *Lysimachia* heeft die!

Veranderen er veel namen door de nieuwe DNA-karakterisering? De meningen zijn verdeeld.

De 23ste druk van Heukels' Flora verscheen, geheel gebaseerd op DNA-onderzoek. Er was een zucht van verlichting: er veranderde betrekkelijk weinig. Een citaat uit de Flora zelf: "De omgrenzing van het overgrote deel van de plantenfamilies zoals opgenomen in eerdere edities van de Flora werd door moleculair onderzoek geheel of grotendeels bevestigd."

Slechts in een beperkt aantal families moesten veranderingen worden doorgevoerd..." Maar vooral met de Orchideeënfamilie gebeurde toch vrij veel. Er verschoof het een en ander tussen geslachten, maar er gebeurde ook iets spectaculairders. Na analyse van het DNA werd geconcludeerd dat de familie eerder in de evolutie ontstaan moet zijn dan eerder gedacht. De Orchideeënfamilie staat nu in het midden van de Flora, vroeger helemaal achterin.

Jan Bastmeijer legde ons uit dat de genetische code van *Cryptocoryne wendtii* eenduidig is, maar de uiterlijke verschijningsvorm niet, waarschijnlijk door invloed van licht, bodem, zuurgraad, enzovoort. Dat is dus een voorbeeld dat het aantal nieuwe namen overdreven is, dat je eerder van forma's of variëteiten moet spreken.

Maar Harry van Bruggen legt uit dat bij *Aponogeton* voorkomt dat er verschillen in het DNA voorkomen, terwijl je geen uiterlijke verschillen ziet. Dat is een voorbeeld van de toename van het aantal soorten door DNA-onderzoek.

Ik vermoed dat aan de onzekerheid om soortgrenzen vast te stellen niet zo veel veranderd is. Vroeger was er onenigheid of verschillen in uiterlijke kenmerken beslissend waren of niet. Waren het verschillen in 'fenotype' (door milieu-omstandigheden) of 'genotype' (erfelijke eigenschappen). Een moeilijke keuze. Iedere soort verandert, geleidelijk of plotseling; wanneer is er een grens overschreden?

Maar de DNA-deskundige moet hetzelfde probleem hebben. Is het verschil in basenvolgorde dat zijn computer ziet een toevallige afwijking of een beslissende en blijvende? Ik krijg de indruk dat statistische bewijsvoering dan een belangrijke factor wordt, maar dat men zich daar nogal ongemakkelijk bij voelt. Het is in ieder geval opvallend dat DNA-onderzoek vaak nog gekoppeld wordt aan ouderwetse karakteriseringsmethoden. Gelukkig, voor ons eenvoudige hobbyisten. Dan houden we tenminste nog wat vaste grond onder de voeten.

Het is natuurlijk ook knap lastig om in het veld te determineren met behulp van DNA. Het werkt toch sneller als je op basis van uiterlijke kenmerken soorten kunt herkennen. Dat is eigenlijk wat momenteel gebeurt: we *classificeren* planten op basis van genetische eigenschappen en *herkennen* planten op basis van uiterlijke eigenschappen. Maar wie weet, kunnen we over een decennium met een kleine zak-computer in het veld van een plantenblaadje ter plekke het DNA onderzoeken. Toekomst-muziek? Niet lang meer!

Gebruiken we de goede namen?

Een ding is tot ons genoege in ieder geval zeker: zelfs NBAT-keurmeesters gebruiken soms verkeerde namen. Of ze maken na verloop van tijd geen bezwaar meer als cultivarnamen worden opgeschreven als soortnaam. Bijvoorbeeld: *Echinodorus ozelot*.

Maar kunnen wij het zelf wel beter? Het leek Joop Brokke wel aardig om dat eens te oefenen. Waarom zou iedereen met een aquarium niet eens een keurig lijstje maken van de planten in zijn bak? Net als wanneer het aquarium ter keuring wordt aangeboden. Met de wetenschappelijke namen; dus geen uitvluchten met 'Hoornblad', en zo. We spreken dat voor een bepaalde bijeenkomst van de WAP af. Op die dag delen we op in bijvoorbeeld drie groepen van tien en dan bespreken we die lijstjes van elkaar. We proberen elkaar te overtuigen wat de correcte namen zijn. Twijfelgevallen bewaren we voor een discussie met alle aanwezigen. Een kleine commissie van onze beste deskundigen (André van Proosdij, Harry van Bruggen) leidt dat gesprek en neemt uiteindelijke beslissingen. Niemand wordt over fouten te schande gemaakt. Het is alleen om te leren, en om ons een beetje te vermaken, natuurlijk, dat kan nooit kwaad. Doen?

Eindhoven, oktober 2009

Red. Tom

© Werkgroep Aquatische Planten 2009